

एक विदाएक पूर्ण सत्य

आयुष्याच्या प्रवासात . . ऐन
तारुण्याच्या उंब्यावरील, मनाच्या
रंगमंचावर, माणूस अनेक नाटकं रंगवत
असतो. कधी सुखाचे अनाहुत प्रसंग
वाटेस येतात !, तर कधी, कधीतरी
दुखाच्या गडद छायांचे प्रवेश रसिक
मनावर राज्य करून जातात. तेव्हा
रसिकांची मिळालेली दाद , हार, फुले
तुरे, मान सन्मान पुरस्कार स्विकारतो,
तेव्हा त्याचे मन माणसांच्या
गोतावळ्यात, प्रसिद्धीच्या झोतात
असते. आणि जेव्हा आयुष्याच्या
संध्याकाळच्या प्रवासातील,
वार्धक्यातला शारिरीक वेदणांचा खेळ
हाऊसफुल होतो, तेव्हा बहुधा काहींच्या
जवळ कुणी नसतं ! गर्दी होते ती
त्याच्या संपूर्ण आयुष्याच्या नाटकाचा
शेवटच्या खेळातील, शेवटच्या

अंगावर पडतात तेव्हा तो पाहायला ह्या
मायावी रंगमचावर नसतो. केवळ आणि
केवळ त्याचे निर्जीव कलेवर विना
श्रृंगाराचे पडलेले असते. माणूस
आयुष्यभरातील प्रापंचिक नाटकात,

कधी कधी प्राप्त परिस्थितीत, कामाचा
जो रोल आपल्या वाटेला येतो, तेव्हा तो
मनाने जीव ओतून करत असतो. . .
तेव्हा तो सर्व मनाने अनुभवत असतो,....
पाहात असतो. आयुष्याच्या संसारूपी
नाटकाचा शेवटच्या अंकाचा शेवटच्या
प्रवेशाचा पडदा पडला की,
संसाराच्या मायावी रंगमंचावर भयाण
अंधार पसरतो. तेव्हा खोल मनाच्या
गुहेतील आत्मा कलेवर सोडून
परमात्म्यात विलीन झालेला असतो. ते
कलेवर आत्म्याविना निपचित पढून
असते, हेच माणसाच्या आयुष्याचे
शेतत्रो भंतिम पार्ग मर्ता भावे

लेखक
गावगाड़ाकार
साहेबराव नंदन
तात्या) ताहाराबादकर

बदलत्या काळानुसार शिक्षण देणाऱ्या शाळेची निर्मिती

शारदा इंग्लिश स्कूल, हाणेगावच्या उद्घाटन प्रसंगी मान्यवरांनी केले अभ्यासपूर्ण मार्गदर्शन

मनोज बिरादार
नांदेड जिल्हा प्रतिनिधि
दैनिक स्वराज्यदुत

बदलत्या काळानुसार बदलती
आव्हाने लक्षात घेऊन व
शिक्षणात होणारे नवनवीन बदल
समजून घेत विद्यार्थ्यांच्या
सर्वांगीण विकासासाठी
आवश्यक असणाऱ्या सर्व
गोष्टीचे विचार करून हाणेगाव
परिसरामध्ये शारदा इंग्लिश
स्कूलच्या माध्यमातून समृद्ध व
उज्ज्वल भविष्य पिढी
घडवण्याच्या दुष्टिकोनातून या
नव्या शाळेची सुरुवात होते आहे
आणि शाळा अल्पावधीतच
नावारूपात येईल असे गौरवोद्घार
असे उद्घाटन सोहळा व पालक
मार्गदर्शन मेळाव्याप्रसंगी अनेक
मान्यवरांनी शुभेच्छा दिल्या.
पालक मेळाव्याप्र प्रमुख
मार्गदर्शक म्हणून उपस्थित
असलेले उपविभागीय
अधिकारी मा. अनुपजी पाटील
यांनी विद्यार्थ्यांना समजून घेत
व्यांग्यात पांग्यात पांग्यातीन

त्याच्यात स्पृहात्मक पराक्रमाव यात्रसागा हनप हाणिना महाराज

A photograph showing a group of approximately ten men in formal attire (white shirts and ties) standing behind a long pink ribbon. They appear to be at a ceremonial event, possibly the inauguration of a project. The men are of various ages and some have glasses. The background is a plain, light-colored wall.

5 जुन जागतिक पर्यावरण दिवस

बदलत्या हवामानामुळे पर्यावरणाची स्थिती ढासळली!

करोना महामारीच्या दुसऱ्या लाटेने "ऑक्सिजनची" परीभाषा काय आहे हे जगाला दाखवून दिले. त्यामुळे सावधान! ऑक्सिजनची पुर्ती करण्यासाठी "पर्यावरणाला" वाचवीने अत्यंत गरजेचे आहे. कारण आज आपण बदलत्या हवामानामुळे पर्यावरणात झालेल्या बदलांचे प्रायचित्य भोगतो आहे. प्रदुषणाकरील समस्येवर १९७२ मध्ये संयुक्त राष्ट्र संघाने स्टाकहोम (स्विडन) इथे जगातील पाहीले पर्यावरण सम्मेलन आयोजित केले. यामध्ये ११९ देशांनी भाग घेतला होता व सर्वांनीच सेल्सिसअस वर गेले होते. यामुळे वाढते तापमान पृथ्वीसाठी, मानव, जीवजंतू पशुपक्षी या सर्वांसाठी आगीचा गोळा बनल्याचे दिसून येते. वाढता तापमानातील बदल हा मानवाच्या अंतीरिकामुळे व अहंकारामुळे निर्माण होत आहे. याचा सरळ परिणाम पर्यावरणावर होत असुन त्याचा ह्रास होत आहे. २०१९ मध्ये बंगालमध्ये आलेल्या "अम्फान" चक्रीवादळाने १०० हुन अधिक लोकांचा बळी गेला व मोठ्या प्रमाणात वित्तीय हानी सुध्दा झाली. यानंतर "तौक्तेव "यास" चक्रीवादळाने हाहा: कार स्पष्ट होते की मानवजाती स्वतःच्या स्वार्थसाठी कोणत्याही स्तरावर जायल मागेपुढे पाहत नाही. कोट्ठीड-१९८८ महामारी मानवाच्या अंतीरिकामुळेच झालेली होती. एप्रिल-मे महीना उष्णतेच्या लाटेचा होता त्यामुळे "संपूर्ण भारतात उष्णतेची लाट आणि पाण्याचा हा! हा! कार!" पहायला मिळाला तळपत्या सुर्यने संपूर्ण भारतात उष्णतेच्या लाट पसरली. पशु-पक्षी पाण्यासाठी वणवण भटकताना दीसतात. हा संपूर्ण प्रकार पर्यावरणाचे संतुलन डगमल्याचा आहे. त्यामुळे निसर्गाला वाचविने

पृथ्वीच्या सिध्दांताला मान्यता दिली व दरवर्षी ५ जुन पर्यावरण दिवस म्हणून साजरा करण्याची घोषणा करण्यात आली व ५ जुन १९४७ ला पहीला "जागतिक पर्यावरण दिवस साजरा करण्यात आला". आज संपूर्ण जगात पर्यावरणाच्या बाबतीत असमंजस्यतेचे वातावरण निर्माण झाले आहे. प्रत्येक देश सर्वांनाच सांगतो की पर्यावरण वाचविण्याचा प्रयत्न केला पाहिजे. तरीही जगातील अनेक देश अत्याधुनिक शक्तिस्पर्धेत आप-आपले शक्ती प्रदर्शन मोठ्या प्रमाणात करतांना दिसतात. यामुळे प्रदूषणात व तापमानात मोठ्या प्रमाणात वाढ होवून पर्यावरणावर विपरीत परिणाम होतांना दिसतो. याचा परिणाम आज तिसऱ्या महायुद्धाकडे जातांना दिसतो. आज युक्रेन - रशिया युद्ध व इजरायल-हमास-ईरान युद्धामुळे अनेक भाग आगीत भस्मसात झाला आहे. त्यामुळे बलाद्य देशांनीच पर्यावरणाची गळचेपी केल्याचे दिसून येते. अमेरिका, नाटो देश, चीन, उत्तर कोरिया, रशिया, ब्रिटन, इजरायल यांनी पर्यावरणाला कोसो दूर नेवून ठेवले आहे ही समजदार आणि बलाद्य देशांची शोकांतिकाच म्हणावी लागेल. आपण दुसऱ्या महायुद्धातील हिरोशिमावर टाकलेल्या अणुबॉम्बचे मृत्यूचे तांडव पहाले तरीही प्रत्येक देश पर्यावरणाला बाजूला सारून अणुबॉम्बची भाषा करतात हे जगाचे दुर्भाग्यच म्हणावे लागेल. परंतु आज अक्षरशः युक्रेनने १ जुन २०२५ ला रशियाचे ५ एअर बेस उद्घस्त केले व रशियावर पर्ल हार्बर सारखा माजवीला. म्हणेज दरवर्षी दिवसेंदिवस वेगवेगळे चक्रीवादळ उग्ररूप धारण करतांना दिसते. मानवाने पर्यावरणाकडे दुर्लक्ष केल्यामुळे ह्या संपूर्ण विनाशकारी नवीन-नवीन घटना पहायला मिळतात. याकरीत मानवाने पर्यावरणाची जोपासना करण्याची गरज आहे. आज जगात मोठ्या प्रमाणात प्रदूषण वाढत आहे. त्यामुळे पृथ्वीतलावरील ऑक्सिजनाची मात्रा दीवसेंदीवस कमी होतांना दिसत आहे. याचे उदाहरण आपणाला करोना काळात चांगल्याप्रकारे ग्यात आहे. यामुळे अनेक प्रकारचे नवीन-नवीन आजार उदयास येताना दीसतात. आज पर्यावरणाचे संतुलन विस्कलीत झाल्यामुळे व मोठ्या प्रमाणात जंगलतोड झाल्यामुळे जंगलातील हिंसक पशु शहरांकडे शिरकाव करतांना दिसतात. यामुळे मानवीय हानी मोठ्या प्रमाणात होतांना आपण पहातो. यामुळेच मानव व पशु यांच्यात शत्रुत्वाची भावना निर्माण झाली आहे. आज प्रदूषणामुळे अनेक पशु-पक्षी लुप्त झाल्याचे दिसून येते. "गिधाड हा पक्षी" पर्यावरणाच्या दृष्टीकोनातून एक महत्वाचा घटक आहे. परंतु प्रदूषणामुळे गिधाडांची संख्या कमी झाल्याचे दिसून येते. अशा प्रकारे अनेक पशु-पक्षांना प्रदूषणामुळे आपले प्राणसुधा गमवावे लागतात. पर्यावरणाला वाढविण्याकरिता मोठ्या प्रमाणात वृक्षारोपण करण्याची गरज आहे. वाढते शहरीकरण व औद्योगिकीकरण यांना कुठेतरी अंकुश लावला पाहिजे आणि मोठ्या प्रमाणात काळाची गरज आहे. निसर्ग वाचला तर पृथ्वी वाचेल, पृथ्वी सुरक्षीत रहाली तर मानवजाती, पशु-पक्षी, जिवसृष्टी, जिवजंग सुरक्षित राहील. परंतु याकरिता सर्वांनीच पर्यावरणाची काळजी घेणे अत्यंत गरजेचे आहे. पर्यावरण वाचविण्यासाठी जल, वायु, भुमि यांची जोपासना करणे गरजेचे आहे. संपूर्ण जगात जल व वायु प्रदूषण मोठ्या प्रमाणात दीसून येते. पर्यावरण टीकुन रहावे याकरित प्रत्येक देश पर्यावरणावर करोडो रुपये खर्च करतात. परंतु कोव्हीड-१९ च्या महामारीच्या काळात जगात लॉकडाउन होता यामुळे हवाई वाहातुक, रेल्वे कारखाने व इतर संपूर्ण वाहातुक बंद होती. यामुळेच करोनाकाळात पर्यावरण अत्यंत आल्हाददायक होते. नद्यांना प्रदूषनापासुन मुक्त करण्यासाठी सरकारने करोडो रुपये खर्च केले. परंतु लॉकडाउनच्या काळात नदी, नाले, तलाव आपोआप प्रदूषण मुक्त झाले व पृथ्वी वरील निसर्ग बहरला आणि पर्यावरणात आपोआप सुधारणा झाली. ५ जुन जागतिक पर्यावरण दिनानिमित्त मी सरकारला आव्हान करतो की लॉकडाउनच्या काळातील प्रदूषणार्च मुक्ती पहाता "दर महिन्याला एक दिवस लॉकडाउन ठेवायला पाहिजे" असे माझे स्पष्ट मत आहे. वाढती लोकसंख्या, वाढते औद्योगिकीकरण पृथ्वीला व पर्यावरणाला घातक आहेच यात दुमत नाही. परंतु यातुन मार्ग आपल्यालाच काढावाच लागेल. याकरीत शहरीकरणाचा व औद्योगिकीकरणाचा विस्तार रोखायला पाहिजे आणि मोठ्या

अट्याक करून रशियाला तिसऱ्या महायुद्धासाठी उकसविल्याचे दिसून येते. कारण आज प्रत्येक देश निसर्गाच्या हिरव्यागार गालीच्यावर बसण्यापेक्षा बारूदच्या ढीगाच्यावर बसण्याचे जास्त पसंत करतांना दिसतो. कारण अत्याधुनिक शस्त्र स्पर्धेत सर्वच अव्वल येण्यासाठी प्रत्येक देश कसोटीचे प्रयत्न करीत आहे. त्यामुळे पुढे चालून बारूदचा ढीगारा संपूर्ण पृथ्वीला आगीच्या खाईत लोटु शकते. त्यामुळे सावधान जगातील देशांनो बारूदच्या ढीगाच्यावर लक्ष न देता पर्यावरणावर लक्ष दिले पाहिजे. कारण वाढत्या तापमानामुळे मे २०२४ ला भारताची राजधानी दिल्ली येथील तापमान सर्वाधिक ५.२.३ अंश सेल्सिअस होते यावरून आपण समजू शकतो की पुढे तापमानात मोठ्या प्रमाणात वाढ होवू शकते याला नाकारता येत नाही. आज जगात मोठ्या प्रमाणात शहरीकरण, औद्योगिकीकरण व सिमेंट रोडचा विस्तार झाल्यामुळे पर्यावरण डगमगतांना दीसत आहे. ढासळत्या पर्यावरणामुळे सुर्य आग ओकत आहे. २०१९ मध्ये राजस्थान मधील चुर आणि श्रीगंगानगर येथे तापमान ५० डीग्री सेल्सिअस पार गेल्याने भारतातील वृक्षलागवड व्हायला पाहिजे. आज प्रदूषणामुळे व ग्लोबल वॉर्मिंगमुळे मोठ्या प्रमाणात ग्लेशिअर वितळत आहे, समुद्राच्या पाण्याची पातळी दीवसे-दीवस वाढतच आहे, शहरीकरण, औद्योगिकीकरण व खनण प्रक्रियेमुळे जमीनिचा भुभाग निकामी होत आहे. यामुळे जगात ज्वालामुखीचा उद्रेक, वनवा लागुन जंगल संपदा नष्ट होने, भुकंप, सुनामी, अम्फान तुफान, अती पाऊस, अती उष्णता, अती थंडी, अवकाळी पाऊस, विजापुन मृत्यूचे प्रमाण सुध्दा मोठ्या प्रमाणात वाढले आहे. या घटना आपल्याला निरंतर पहायला मिळतात. त्यामुळे आज जगातील देशांचे व देशातील प्रत्येक व्यक्तीचे कर्तव्य आहे की पर्यावरणाला वाचविण्यासाठी मोठ्या प्रमाणात वृक्षारोपण करून "घर तिथे झाड" ही मोहीम राबविली पाहिजे. जंगल तोडीमुळे पावसाचे पाणी जमिनीत न मुरता सरळ समुद्रात किंवा नद्यांमध्ये जातांना आपण पहातो. यामुळे विहीरीच्या पाण्याची पातळी दीवसे-दीवस कमी होतांना दिसते. याकरीता ७०० फुट बोअरवेल खोदुन मानव पाण्याची तहान भागवत आहे. पाण्यासाठी ७०० फुटांवर मानवाने जाने म्हणजे देवलोकातील प्रमाणात वृक्षारोपण करून व महीण्यातुन "एक दिवस" लॉकडाउन ठेवण्याचा "संकल्प" भारतासह संपूर्ण जगाने घ्यायला हवा. आज संपूर्ण जग बारूदच्या ढीगाच्यावर बसलेले आहे हे विनाशाचे संकेत आहे. यापासुन जगातील संपूर्ण देशांनी शस्त्रसंधी करून दारूगोळ्यामध्ये कपात करायला पाहिजे. यामुळे पर्यावरण वाचविण्यासाठी मोठी मदत होईल. अन्यथा "विनाशकारी विपरीत बुद्धी" असा प्रकार व्हायला वेळ लागणारा नाही. याकरीता पर्यावरण वाचविण्याच संदेश संपूर्ण जगात जायल पाहिजे. पर्यावरण वाचविण्या करित "शक्तीचा" वापर न करता "भक्तीचा व युक्तिचा" वापर जास्त केला तरच "निसर्ग भरभराटीला येईल. पृथ्वीतलावरील ऑक्सीजनची कमी पहाता प्रत्येकाने आपल्या घरी तुळशी, मनीप्लांट जुही, एलोवेरा इत्यादी वृक्ष अवश्य लावले पाहिजे. त्याचप्रमाणे ग्राउंडच्या ठिकार्णिकिंवा उद्यानाच्या ठिकाणी वडाचे झाड पीपळ, नीम, आंबा इत्यादी झाडांची लागवड करून ऑक्सिजनची मात्रा वाढवीली पाहिजे व पर्यावरणाला वाचवीले पाहिजे. "झाडे लावा, झाडे जगवा व पर्यावरण वाचवा"

नांदगाव मनमाड साठी ५ कोटीचे क्रिडा साहित्य

शिवसेना आ. सुहास कांदे यांच्या प्रस्तावास क्रिडा मंत्री ना. दत्तात्रय भरणे यांची मान्यता

नांदगाव प्रतिनिधि
दैनिक स्वराज्यदूत

नांदगाव विधानसभा
मतदारसंघातील विविध क्रीडा
विषयांवर आज मुंबई येथे आ.
सुहास कांदे यांची महाराष्ट्र
राज्याचे क्रीडा मंत्री मा. श्री.
दत्तात्रेय भरणे साहेब यांचे बरोबर
बैठक संपन्न झाली. या बैठकीत
नांदगाव मनमाड येथील क्रीडा
संकुलात विविध क्रीडा साहित्य व
सोयी सविधांसाठी ५ कोटीच्या

प्रस्तावास मंत्री महोदयांकडून मान्यता देण्यात आली. यावेळी आ. सुहास कांदे यांनी नांदगाव विधानसभा मतदारसंघातील असंख्य विद्यार्थ्यांनी राष्ट्रीय आंतरराष्ट्रीय पातळीकर क्रीडा क्षेत्रात उत्तुंग यश मिळवल्याची माहिती क्रीडा मंत्री महोदयांना दिली. विशेष सुविधा नसतानाही मतदारसंघातील खेळाडूंनी मोठे प्राविण्य मिळवलेले आहे, म्हणूनच विविध क्रीडा प्रकाराचे साहित्य व सोयीमुविधा उपलब्ध करून देण्याकरिताचा प्रस्ताव सादर करण्यात आला. मतदार संघातील नांदगाव हे तालिक्याचे

पर्यावरण रेड झोनमध्ये होते ही अत्यंत चिंतेची व गंभीर बाब आहे. २६ मे २०२० ला इराकमधील तूज या शहरात जगभरातील उच्चांकी ५०.५ अंश सेल्सिस अस होते. भारतात मे २०२४ मध्ये दिल्लीतील तापमान ५२.३ अंश (पाताळातील) पाणी आनल्या सारखे आहे. मानवाचा अधिकार फक्त ५० ते १०० फुटांपर्यंतच आहे. परंतु मानवाने आपल्या बुद्धीचा अतीरिक केला त्यामुळेच आज मानवावर निसर्ग कोपत आहे ही सत्य परिस्थिती आहे. यावरून लेखक
रमेश कृष्णराव लांजेवार
नागपूर.

लेखक
रुष्णराव लांजेवार
नागपर.

शेतकऱ्यांनी पेरणीपूर्वी बीजप्रक्रिया करावी

मनोज बिरादार
नंदेड जिल्हा प्रतिनिधि
दैनिक स्वराज्यदूत

पेरणीचा हंगाम उंबरदुयावर आहे. शेतकऱ्यांनी आता योग्य बियाणांची निवड आणि त्यावर बीजप्रक्रिया करण्याकडे लक्ष देण्याची नितांग गरज आहे. तरी जास्तीत जास्त शेतकऱ्यांनी पेरणीपूर्वी बीजप्रक्रिया करून घ्यावी, असे आवाहन जिल्हा अधिकारी दत्तकुमार कल्हसाईत यांनी केले आहे. रोगट बियाणामुळे शेतकी संकटात सापडतात आणि उत्पादनावर परिणाम होतो. योग्य बीजप्रक्रिया आणि उत्पादनावर उपर्युक्त क्रमाने करावी.

पेरणीनंतरचा नुकसानीचा धोका मोठी घट होते. त्यामुळे शेतकऱ्यांनी पेरणीपूर्वी बीजप्रक्रिया करून घ्यावी. बीजप्रक्रिया केल्यामुळे बियाणापासून प्रसारित होणाऱ्या आणि जमिनीत असण्याचा बुशीजन्य १०० दाणे निवडून त्यांची उगम चाचणी करावी. त्यासाठी मातीचा ट्रे, गोणापाठ किंवा टिशूपैपर वापरता येतो. ५ ते ७ दिवसांत किंती दाण्यांतून कोंब फुटने यावरून उगवण क्षमता समजते. किमान ७० टक्के किंवा त्यापेक्षा जास्त उगम दिसल्यास ते बियाणे वापरण्यायोग्य ठरते. बियाणावर योग्य प्रक्रिया न केल्यास उगम दर कमी होतो आणि उत्पादनात